

FEDERAȚIA NAȚIONALĂ MINE ENERGIE

MEMBRU FONDATOR AL CNS "CARTEL ALFA"
AFILIATĂ LA: FEDERAȚIA EUROPEANĂ MINE-CHIMIE-ENERGIE
FEDERAȚIA MONDIALĂ A LUCRĂTORILOR DIN INDUSTRIE

Str. Ion Câmpineanu nr. 20, București, Sector 1, etaj 6; www.fnme.ro; e-mail: secretariat@fnme.ro
Td: 021 3127412; 031 4022254; 0723 802 559; Fax: 021 3100254

RAPORT

A. Denumirea și adresa organizației

Federația Națională Mine Energie
Str. Ion Câmpineanu Nr. 20, Sector 1 București
Tel/ fax: 021 / 3100254
e-mail: secretariat@fnme.ro
Marin Condescu – Președinte F.N.M.E.

B. Sursa informațiilor folosite

Patroni	☐
Experți	☒
Organe administrative de stat	☒
Comitete de întreprindere	☐
Comitete europene de întreprindere	☐
Alte organizații patronale	☐
Organizația umbrelă	☐
Federații sindicale europene	☒
Alte surse	☒

Surse de informații folosite:

- Comunicările Comisiei Comunităților Europene;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007 – 2020;
- Legislația României publicată în Monitorul Oficial;
- Rapoarte ale Autorităților Naționale de Reglementare în domeniul energiei și minerit;
- Publicații date de Institutul Național de Statistică.

C. Raportul

1. PARTE: INDUSTRIA MINIERĂ DIN ȚARĂ

Cum considerați industria minieră din țara voastră?

Stabilă

În restructurare

Cu reduceri de efectiv

	Nu	
Da		
Da		

În România exploatarea cărbunelui este o activitate cu tradiție ce se realizează în prezent astfel:

Huila – se exploatează prin mine de subteran situate în Valea Jiului ce aparțin CNH Petroșani, societate cu capital integral de stat, acțiunile fiind gestionate de către Ministerul Economiei.

Lignitul – se exploatează prin cariere (95%) și mine de subteran (5%), ce aparțin unor societăți cu capital integral de stat (SNLO), societăților la care pe lângă stat detine acțiuni și Fondul Proprietatea în proporție de circa 20% (Complexele Energetice Turceni, Rovinari și Craiova) precum și alte societăți care au capital integral privat care realizează circa 4-5% din producția de lignit (numai prin cariere).

Evoluția producției de lignit și a volumului de steril descoperit în perioada 1990-2009 se prezintă în **Anexa 1**.

Rezervele de cărbune aparțin statului, operatorii economici le exploatează pe bază de licențe dobândite conform legii minelor.

La nivelul anului 2008, producția de cărbune a fost de 34,4 mil tone din care huilă 2,8 mil tone și lignit 31,6 mil tone.

Activitatea minelor de cărbune:

1. Cărbunele este folosit și de alte sectoare pentru producerea energiei?

Sector

Importanța sa strategică

Industria chimică

Siderurgia

Alte sectoare

	Nu	
	Nu	
	Nu	

Cărbunele este utilizat și pentru producerea energiei termice folosită pentru alimentarea cu apă caldă și căldură a unor centre urbane cum ar fi Craiova, Drobeta Turnu Severin, Rm -Vâlcea, Motru, Timișoara, Oradea, Arad, Brasov, Deva etc. precum și alimentarea cu abur tehnologic necesar unor platforme industriale (Rm. Vâlcea, Drobeta Turnu Severin). O cotă redusă față de perioada precedentă anului 1990 o reprezintă folosirea în gospodăriile individuale pentru încălzire, încălzirea unor instituții publice precum și alte scopuri de către diverși agenți economici.

2. Cum s-a ajuns la situația actuală: ce factori au dus la restructurări ?

Diminuarea utilizării cărbunelui ca sursă de energie

X

Competitivitatea

X

Creșterea rentabilității

X

Privatizarea

Achiziții / fuziuni

Protecția mediului

X

Alți factori

X

Factorii care au dus la restructurarea profundă începând cu 1997 a sectorului de cărbune:

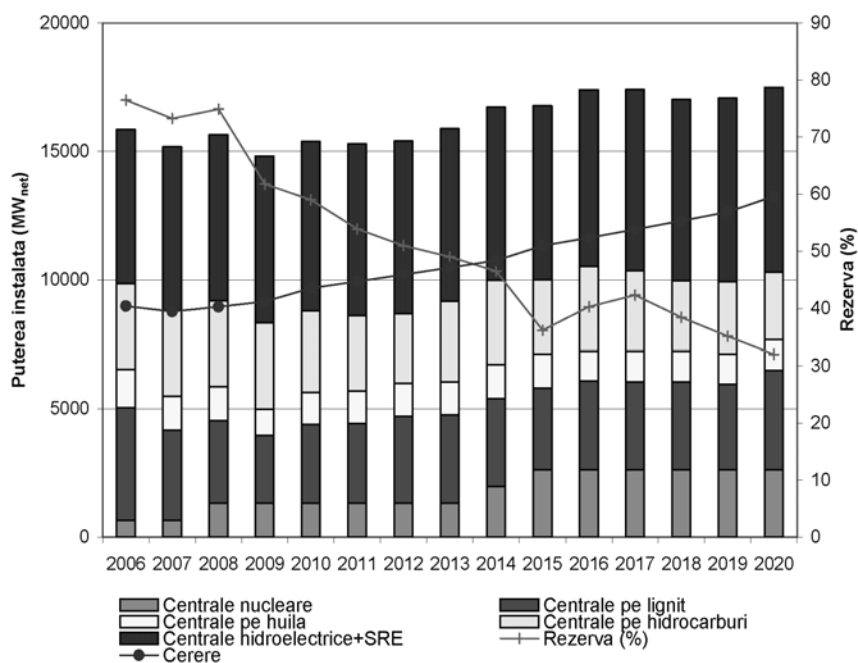
1. scăderea consumului de energie la nivel național, ca urmare a restructurării consumatorilor energofagi;
2. epuizarea și condițiile geologico – miniere grele din subteran cu productivitate scăzută și costuri de extracție ridicate;
3. trecerea la încălzirea pe gaze a locuințelor, renunțarea la utilizarea cărbunelui și a brichetelor de ulei;
4. implementarea unor măsuri tehnico-economice prin care au crescut parametrii de funcționare a utilajelor în special în cariere;
5. schimbarea condițiilor geologice prin trecerea în marea majoritate a carierelor la haldarea interioară diminându-se distanțele liniilor tehnologice de haldare.

Întrucât în special lignitul care este un carbune inferior este eficient a se folosi în capacitățile termoenergetice aflate la distanțe mici (sub 100 km) fiind un produs captiv nu se poate organiza o piață, drept pentru care această activitate se regăsește în strategia energetică, nefiind elaborată o strategie proprie (**Anexa 2**).

În prezent, ființează Strategia energetică aprobată pentru perioada 2007-2020, prin HG nr. 1069 / 2007 unde este prevăzută producția estimată de energie electrică în centrale termoelectrice, astfel:

		TWh																							
		2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2015		2020	
Producția de energie electrică pt.acoperire consum intern		54.55		55.30		56.48		58.99		60.7		62.5		64.2		66.1		67.7		69.5		74.5		85	
Export		2.08		1.18		2.93		3.41		2		3.0		3.5		4.5		4.5		5		15		15	
Total producție de energie electrică		56.63	100 %	56.48	100 %	59.41	100 %	62.4	100 %	62.7	100 %	65.5	100 %	67.7	100 %	70.6	100 %	72.2	100 %	74.5	100 %	89.5	100 %	100	100 %
Producția de energie electrică în centrale hidroelectrice+regenerabile		13.57	24 %	16.83	29.8 %	20.21	34 %	17.75	28.4 %	16	25.5 %	18	27.5 %	19.5	28.8 %	21.7	30.8 %	22.3	30.9 %	23	30.9 %	26	29 %	32.5	32.5 %
Producția de energie electrică în centrala nucleară		4.90	8.7 %	5.55	9.8 %	5.54	9.4 %	5.55	8.9 %	7.0	11.1 %	10.8	16.5 %	10.8	16 %	10.8	15.2 %	10.8	15 %	10.8	14.5 %	21.6	24.1 %	21.6	21.6 %
Producția de energie electrică în termocentrale		38.16	67.3 %	34.1	60.4 %	33.66	56.6 %	39.10	62.7 %	39.7	63.4 %	36.7	56 %	37.4	55.2 %	38.1	54 %	39.1	54.1 %	40.7	54.6 %	41.9	46.9 %	45.9	45.9 %
din care	pe cărbune	23.34	41.1 %	21.47	38 %	21.66	36.6 %	27.10	43.4 %	28.7	45.8 %	25.7	39.2 %	26.4	39 %	27.1	38.4 %	28.1	38.9 %	29.7	40 %	30.9	34.6 %	34.9	34.9 %
	pe gaze naturale	11.19	19.8 %	10.46	18.5 %	10	16.7 %	10	16.1 %	9.5	15.1 %	9.5	14.5 %	9.5	14 %	9.5	13.4 %	9.5	13.2 %	9.5	12.8 %	9.5	10.6 %	9.5	9.5 %
	pe picură	3.63	6.4 %	2.17	3.9 %	2	3.3 %	2.00	3.2 %	1.5	2.5 %	1.5	2.3 %	1.5	2.2 %	1.5	2.2 %	1.5	2 %	1.5	1.8 %	1.5	1.7 %	1.5	1.5 %

iar structura producției energiei electrice pe tipuri de centrale și suportați energetici primari se prezintă astfel:

Această strategie este depășită din punct de vedere al evoluției cererii cuprinse în aceasta, ca urmare a crizei economice din această perioadă precum și a faptului că pentru asigurarea unui mix energetic echilibrat prin utilizarea de surse regenerabile de energie, cărbune prin tehnologii curate s-a prevăzut asigurarea surselor necesare finanțării din privatizarea complexelor energetice și a unor hidrocentrale, obiectiv care a fost cuprins în OUG nr. 101 / 2006 dar care nu s-a materializat în practică.

De aceea, s-a impus elaborarea unei noi strategii pentru perioada 2010-2020, document aflat în expertiză, urmând a fi aprobat. Având în vedere modul de organizare al sistemului energetic în Uniunea Europeană (**Anexa 3**), la începutul anului 2010, Guvernul României a aprobat reorganizarea sistemului de producere a energiei electrice prin constituirea a 2 companii energetice care vor cuprinde atât producătorii de cărbune (unități miniere) cât și producătorii de energie electrică. În paralel cu această acțiune, sectorul minier carbonifer va suferi o restructurare de fond ce va presupune în principal închiderea capacităților nerentabile din punct de vedere economic și modernizarea capacităților miniere cu perspectiva de eficientizare.

3. Situația ocupării forței de muncă – factorii cantitativi și calitativi care au dus la reducerea locurilor de muncă?

Închideri	X
Restructurări	X
Creșterea productivității	X
Modificarea mixului de energie	X
Competitivitatea	X

Exploatarea cărbunelui s-a realizat începând cu 1991 prin mai multe forme organizatorice (**Anexa 4**) astfel:

- 1991- 1995, activitatea fiind grupată în două Regii Autonome, respectiv a huilei (cu sediul la Petroșani) și a lignitului (cu sediul la Tg-Jiu);
- 1995-1997, activitatea de lignit s-a reorganizat prin desprinderea și organizarea unei noi Regii cu sediul la Ploiești;
- 1997-2004, Regiile s-au transformat în companii naționale, ocazie cu care activitățile de deservire (transport, uzine de reparații, cantine cazare, etc.) s-au organizat ca societăți comerciale distincte supuse procesului de privatizare, proces care a fost și înfăptuit;
- 2004 compania organizată la nivelul Olteniei a fost reorganizată creându-se o societate distinctă care a preluat circa 60% din capacitățile de producție pe lignit (SNLO), iar celelalte capacități au fuzionat cu termocentralele Rovinari, Turceni, Craiova prin înființarea a trei complexe energetice. Compania înființată la nivelul Ploieștiului ca urmare a reducerii activității aproape în totalitate a fost desființată rămânând doar o societate care să administreze închiderea capacităților ce a aparținut acesteia. În perioada 1997 – 2005 sectorul minier din România a fost profund restructurat, a fost sistată activitatea majorității minelor ineficiente, forța de muncă din sectorul de cărbune a fost redus de la cca. 132.000 la cca. 28.000 având ca efect creșterea productivității muncii și reducerea costurilor de producție.

4. Dacă se solicită / se folosesc subvenții de stat sau europene ?

Investiții de stat
Subvenții de stat
Subvenții UE
Alte forme

		Puțin
		Puțin
	Nu	
Da		

În activitatea de exploatare a cărbunelui, statul este acționarul majoritar (huila și SNLO) integral, iar la societățile cu activitate mixtă respectiv complexe energetice mai este acționar și Fondul Proprietatea, existând și operatori privați în proporție de 4-5% pentru lignit. Exploatarea cărbunelui a fost susținută de la bugetul de stat în conformitate cu reglementările europene (Regulament al Consiliului 1407 / 2002):

- prin subvenții pe produs pentru huilă până în anul 2010;
- pentru lignit prin finanțarea unor măsuri cuprinse în programele de restructurare (scutirea unor obligații fiscale, acoperirea parțială a finanțării menținerii unor capacități de producție etc.);
- finanțarea cheltuielilor pentru închiderea minelor de huilă și lignit a căror rezervă s-a epuizat sau exploatarea celei existente a fost nerentabilă, și care au aparținut statului până în anul 2007.

De asemenea, Guvernul finanțează din fonduri bugetare sau atrase de la organisme financiare internaționale (Banca Mondială), reconstrucția ecologică și regenerarea socio-economică a zonelor afectate de închiderea minelor. Ministerul de Resort elaborează strategii și politici în domeniul resurselor miniere și energetice.

5. Cum se folosesc / s-au folosit cele trei forme de subvenții ?

Acces la resursele de carbune		Nu	
Ajutor pentru acoperirea unor costuri exceptionale		Nu	
Închideri / subvenționarea planului social		Nu	

Subvenții de stat

Acces la resursele de carbune		Nu	
Ajutor pentru acoperirea unor costuri exceptionale	Da		
Ajutor de stat	Da		

Subvenții UE

Acces la resursele de carbune		Nu	
Ajutor pentru acoperirea unor costuri exceptionale		Nu	
Închideri / subvenții pentru plan social		Nu	

Diverse

Da		
----	--	--

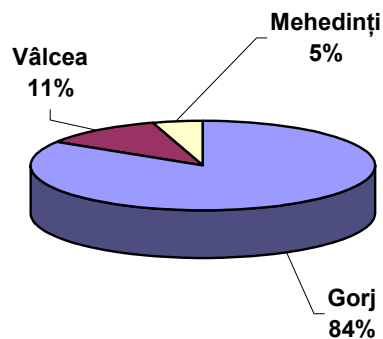
Unitățile miniere nu au beneficiat de indemnizații pentru acces la resursele de cărbune, iar cele care nu-și acoperă costurile de exploatare sunt cuprinse în vederea eficientizării sau sistării activității conform programelor de restructurare aprobate până în anul 2012 (conform OUG 116/2006 modificată).

6. Rolul și importanța mineritului la nivel local (regional) și social?

Economic		Important
Social		Important
Locuri de muncă		Important

Exploatarea huilei se realizează în județul Hunedoara iar lignitul preponderent în 3 județe, respectiv Gorj, Vâlcea, Mehedinți. Exploatarea cărbunelui a avut un trend crescător în special începând cu anii 1960 culminând cu anul 1989, după care cererea de cărbune s-a diminuat. Pentru realizarea acestor activități au fost folosite importante resurse materiale și umane. În jurul acestei activități s-au dezvoltat activități atât pe orizontală (prin realizarea de unități care să producă produse și să realizeze lucrări și servicii specifice activității) cât și pe verticală (termocentrale), aceste zone devenind monindustriale.

Productia de lignit realizată în Oltenia în decursul timpului se prezintă astfel:

Producția totală	903.638,9 mii to	
Din care:		
-Mehedinți	43.406,8 mii to	4,8%
-Vâlcea	102.848,7 mii to	11,4%
-Gorj	757.383,4 mii to	83,8%

Evoluția activității miniere din Oltenia se prezintă în **Anexa 5**.

Caracterul monindustrial este demonstrat și de faptul că în zonele unde se desfășoară exploatarea cărbunelui, ca urmare a reducerii activității, nivelul șomajului este unul dintre cele mai mari din țară (de ex. în județul Gorj în ianuarie 2010, acesta este de 11,67%).

În concluzie, în zonele în care se află zăcămintele de cărbune s-a dezvoltat industria bazată pe exploatarea propriu-zisă a acestuia precum și industrii care desfășoară activități conexe acestei activități.

Limitarea activității de exploatare a cărbunelui conduce implicit la restrângerea activității celorlalte unități având implicații atât pe verticală cât și pe orizontală (capacități de producție, forța de muncă, prestatori de servicii și venituri și taxe pentru comunitățile locale, etc.).

Deși investițiile străine directe în România au fost până la sfârșitul anului 2008 de circa 48,8 mld Euro în zona de sud-vest a României (unde se situează preponderent exploatarea de cărbune), acestea au reprezentat circa 1,2 mld lei (circa 2,4%), iar pentru activitatea de exploatare a cărbunelui și realizarea energiei electrice pe acest suport primar, aceste investiții au fost egale cu zero.

a. Folosirea altor surse de energie

1. Prevederi de folosire a altor surse de energie în planul energetic național ?

Huilă	Da		
Lignit	Da		
Energie nucleară	Da		
Gaz	Da		
Petrol	Da		
Energie eoliană			Puțin
Energie solară			Puțin

Biomasă
Energie hidroelectrică
Diverse

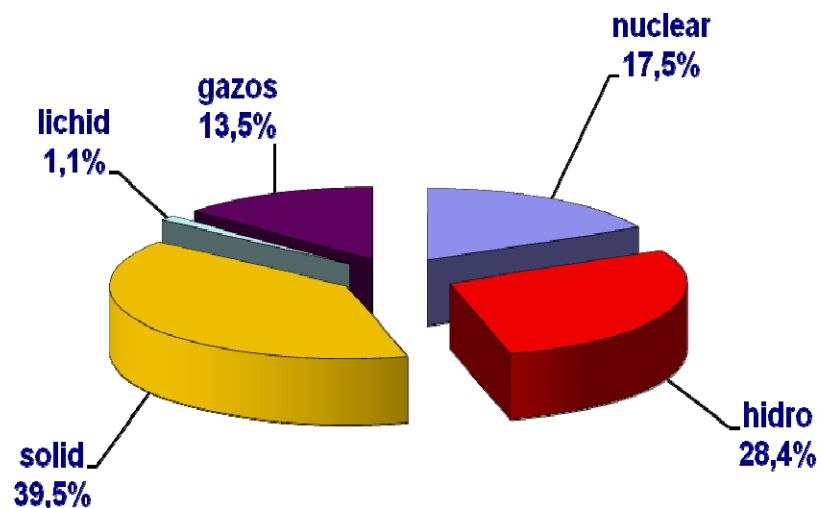
		Puțin
Da		
		Puțin

România dispune și de alte resurse de energie primară (**Anexa 6**) respectiv de :

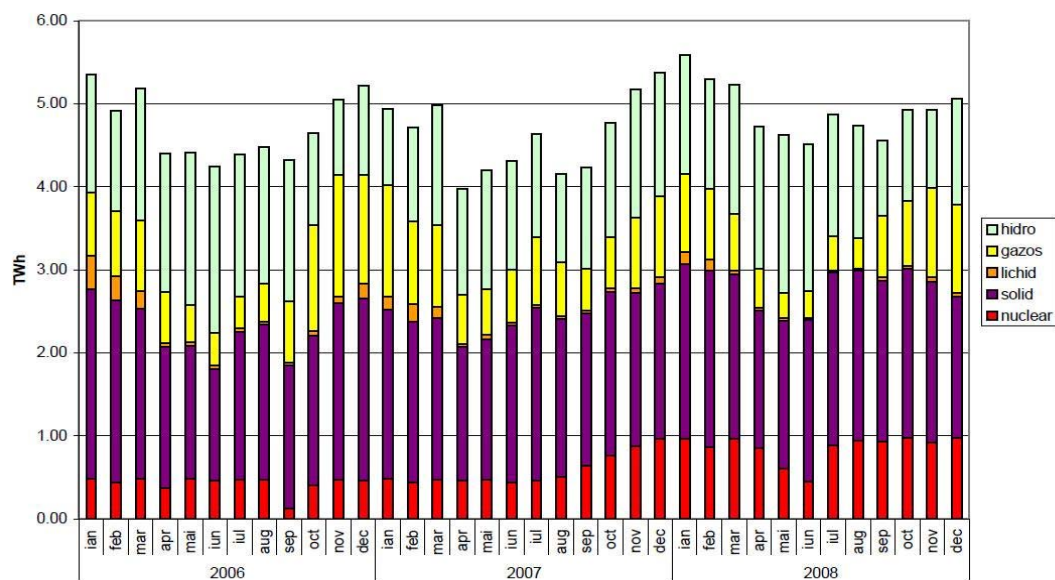
- cca. 150 miliarde metri cubi de gaze naturale, perioada estimată de asigurare la nivelul consumurilor actuale este de circa 12 ani;
- cca. 70 milioane de tone țiței, perioada estimată de asigurare la nivelul consumurilor actuale este de circa 11 ani;
- potențialul național al surselor regenerabile: pentru energia solară este de 1,2 TWh, pentru energia eoliană – potențial teoretic 23 TWh, energie hidro 36 TWh. Celelalte surse regenerabile au un potențial nesemnificativ.

Structura pe tipuri de resurse a energiei electrice livrate în rețele de producători la nivelul anului 2008 a fost următoarea: cărbune 39,50%, combustibil gazos 13,50 %, combustibil lichid 1,1%, hidro 28,4%, nuclear 17,5%, eolian, nesemnificativ, cca 0,02%, se prezintă astfel:

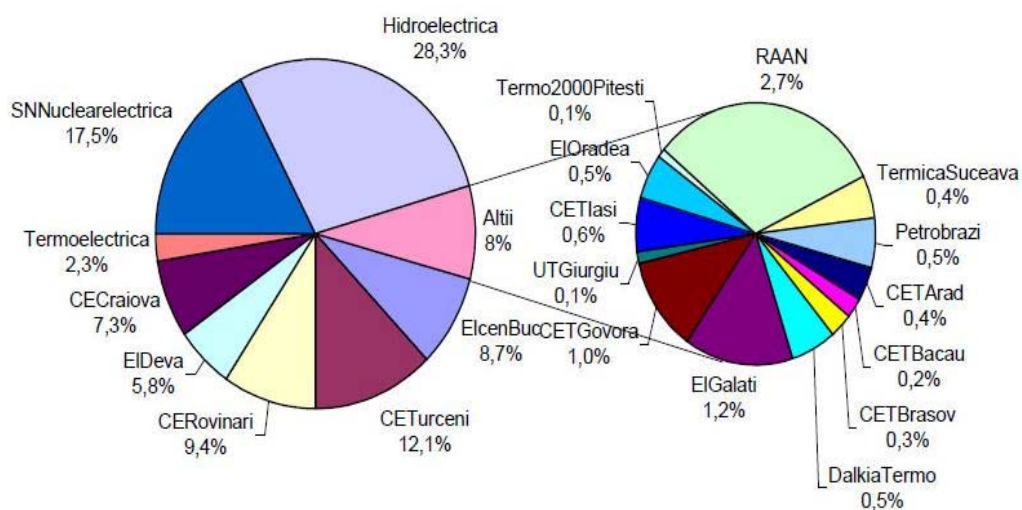
Structura pe tipuri de resurse a energiei electrice livrate în rețele de producători cu unități dispescerizabile în anul 2008

Evoluția structurii pe tipuri de resurse a energiei electrice livrate în rețele de producători cu unități dispecerizabile

Cota de participare la energia electrică livrată în rețele ale producătorilor cu unități dispecerizabile se prezintă astfel:

2. Energia nucleară: planuri de investiții și programe de construire a noi centrale nucleare? Nivelul de acceptare din partea populației ?

Investiții prevăzute

Da	
----	--

În atenția opiniei publice

		Puțin
--	--	-------

Nivelul de acceptare al nuclearului

Da		
----	--	--

În conformitate cu Strategia energetică, ponderea energiei nucleare la nivelul anului 2020 va fi de 21,6%, funcționând 4 grupuri față de 2 în prezent. La Centrala Nucleară de la Cernavodă este prevăzut a se realiza grupurile 3 și 4 cu o putere instalată de 706 Mw fiecare (600 Mw disponibil comercial) dar care nu pot să intre în funcțiune mai devreme de 2017. Sunt elaborate o serie de studii la nivel guvernamental pentru realizarea a unei a doua centrale nucleare pentru care nu este stabilit nici măcar amplasamentul. Nu există opinii negative extinse, ținând cont de experiența de până acum.

b. Importanța mineritului în Europa "verde" (ecologică)

1. Rolul noilor tehnologii în mineritul de perspectivă ?

Există investiții în producția energetică pe bază de cărbune

Da	
----	--

România a ratificat Convenția cadru privind Schimbările Climatice la nivel ONU, iar prin semnarea Protocolului de la Kyoto s-a angajat să reducă emisiile gazelor ce produc efectul de seră cu 8% față de 1989.

Investițiile prevăzute pentru termocentralele care folosesc ca suport primar de energie, în principal cărbunele, privesc satisfacerea următoarelor cerințe ale:

- Directivei 2001/80/CE cu privire la limitarea emisiilor în aer ale anumitor poluanți proveniți din instalațiile mari de ardere;
- Directivei 96/61/CE pentru prevenirea și controlul integrat al poluării;
- Directivei 99/31/CE privind depozitarea deșeurilor industriale.

Pentru implementarea Directivei Uniunii Europene 2001/80/EC, Guvernul României a emis HG 541/2001 referitoare la limitarea emisiilor în atmosferă provenind de la centralele mari de peste 50 MW (emisii de materii solide, SO₂ și NO_x).

Aceste limite sunt obligatorii pentru orice nouă unitate ce va fi implementată. Pentru unitățile aflate în funcțiune se prevede ca până în 2012 limitele cerute să fie atinse printr-un program gradual, astfel încât, prin implementarea unor importante investiții să se facă față nivelului de emisii prevăzute în noua reglementare.

Încadrarea normelor la pulberi va fi realizată ca urmare a unui program amplu de reabilitare a electrofiltrelor tuturor cazanelor energetice.

Reducerea impactului activității asupra apelor de suprafață și subterane precum și încadrarea în prevederile Legii Apelor 107/1996, HG 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condițiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, Legea 404/2003 pentru aprobarea OUG 107/2002 privind înființarea Administrației Naționale „Apele Române” se va face prin:
-monitorizarea cantitativă și calitativă a apelor captate și evacuate;

-reducerea consumului de apa și implicit reducerea debitelor uzate de ape uzate produse și/sau evacuate;

-optimizarea proceselor de pretratare și tratare a apelor;

-îmbunătățirea performanțelor separatoarelor de păcură;

-recircularea apelor de hidrotransport zgură/cenușă;

-creșterea gradului de recirculare a apei în circuitele de răcire;

-întocmirea planului de intervenție în caz de poluări accidentale;

Reducerea impactului activității asupra solului prin :

-monitorizarea calitatii solului

-reducerea emisiilor de pulberi sedimentabile;

-prevenirea scăpărilor de reactivi și hidrocarburi în zonele de descărcare/depozitare;

-prevenirea pierderilor de lichide, suspensii, șlamuri transportate pe conducte;

-eliminarea infiltrațiilor sau exfiltrațiilor din depozitele de deșeuri;

-utilizarea optimă a suprafețelor de teren ocupate de depozitele de deșeuri prin reducerea cantităților de deșeuri produse și valorificarea lor;

-decontaminarea solului poluat accidental.

Fiecare societate care are în componența sa una sau mai multe termocentrale și-au stabilit programe de investiții concrete pentru îndeplinirea acestor cerințe (**Exemplu: Complexul Energetic Craiova și Complexul Energetic Turceni – Anexa 7**).

Dacă sunt implicate sindicatele în aceste proces

	Nu
--	----

Programe de cercetare

Da	
----	--

Programe de investiții

Da	
----	--

Măsurile sociale de acompaniament

Da	
----	--

Formare, formare continuă

Da	
----	--

Tehnologiile combustibililor fosili durabili care se demonstrează viabile din punct de vedere economic pot servi la realizarea unor reduceri substanțiale ale emisiilor de carbon contra unor costuri acceptabile. Cărbunele durabil este deosebit de important, fiindcă poate antrena reduceri spectaculoase ale emisiilor de carbon, asigurând în același timp în mod rentabil securitatea aprovizionării cu energie, mai ales dacă prețurile la petrol și gaze naturale se mențin ridicate. Deși este evident ca tranziția de la metodele tradiționale de exploatare a cărbunelui la cărbunele durabil nu va fi lipsită de costuri, aceasta se poate dovedi o contribuție nepretuiță la atenuarea schimbărilor climatice.

Pentru implementarea acestor tehnologii se impune mobilizarea unor resurse financiare substanțiale într-un interval scurt de timp.

Implementarea acestei tehnologii pe lângă eforturi financiare foarte mari presupune și un impact major asupra forței de muncă în sensul că va trebui în mod obligatoriu să se reducă costurile de exploatare a cărbunelui și în cadrul acestora, a cheltuielilor cu muncă vie prin reducerea numărului de personal pe seama creșterii productivității muncii. De aceea, partenerii sociali vor trebui să conștientizeze necesitatea acestei măsuri și să participe la atenuarea efectelor negative ale reducerii de personal. La momentul actual, la nivelul producătorilor (termocentralelor) sunt în derulare o serie de programe pentru realizarea acestei tehnologii, dar sunt întârziate ca termene de implementare ca urmare a volumului mare de fonduri necesare realizării acestor obiective și resurselor financiare insuficiente.

132 – Reflectii actuale

Având în vedere rezervele de huilă și de lignit de care dispune România, experiența și tradiția mineritului pe termen lung, consumul de energie va fi asigurat printr-un mix de combustibili în care cărbunele va reprezenta 34 - 38%. Tehnologiile de extracție și de ardere a cărbunelui vor trebui să respecte normele U.E.

2. Dacă sunt șanse în țara dvs. pentru folosirea tehnologiei cărbunelui "curat" ?

Păreră estimativă privind aceste șanse

	Medii	
--	-------	--

Pentru centralele Rovinari, Turceni, Craiova și Mintia sunt elaborate programe pentru realizarea tehnologiei de ardere a cărbunelui astfel încât să se respecte cerințele din domeniu ale UE, dar nu sunt identificate în totalitate resursele financiare pentru realizarea acestor programe.

3. Cum acceptă populația ideea folosirii tehnologiei cărbunelui ecologic / "curat"?

În atenția populației

Opinie publică pozitivă

Da		
Da		

Poziția populației este favorabilă rezolvării pe cât posibil a resurselor energetice din resurse interne, mai ales pentru menținerea locurilor de muncă. Populația care deține proprietăți în zonele afectate de activitățile miniere în multe situații blochează activitatea prin tergiversarea cedării suprafețelor de teren pe care le dețin în perimetrele de licență generând costuri suplimentare.

2. PARTE: PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII MINERITULUI

a. perspective pe termen scurt / mediu

1. Estimarea resurselor naționale în urma implementării Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă (NSDS) (cu date statistice)

Resursele de cărbune (**Anexa 6**) ce pot fi exploatate cu actualele tehnologii miniere reprezintă cca. 1400 milioane tone lignit și cca. 745 milioane tone huilă. Prin valorificarea rezervelor de cărbune (huila și lignit), în contextul creșterii cantității de energie electrică de la 60.337 Gwh în 2008, la cca. 85.000 Gwh, în 2020 se asigură un aport de cca. 35% în balanța energetică națională.

2. Situația dependenței energetice , UE-27

(procentajul de importul net în consumul și stocajul național paritate tonă/țiței).PNG

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
All products	44.1	45.0	46.1	45.2	46.8	47.5	47.6	48.9	50.3	52.6	53.8
Hard coal	31.8	34.8	36.3	38.4	42.7	47.2	47.3	49.0	53.8	55.8	58.5
Crude oil and petroleum	75.6	75.9	77.2	73.1	76.0	77.4	76.1	78.4	79.9	82.4	83.6
Natural gas	43.5	45.2	45.7	47.9	48.9	47.3	51.2	52.5	54.0	57.7	60.8

Source: Eurostat (nrg_100a, nrg_101a, nrg_102a and nrg_103a)

3. Care este nivelul de dependență al țării față de import; cantități estimate actuale și de viitor ?

Produs	Dependență import		% din consumul total	Volumul de import în mii de tone
	Da	Nu		
Cărbune	Da	Nu	15%	1.265 mii tep
Țiței	Da	Nu	35%	4.619 mii tep
Gaz	Da		72%	8.982 mii tep

Necesarul de consum de gaze naturale și titei coroborat cu faptul că rezervele pentru cele două surse sunt limitate și în epuizare, conduc la dependența României de importuri. Importurile la cărbune sunt pentru termocentralele care consumă huila în totalitate pentru Iași și Suceava, și parțial pentru Mintia, pentru lignit (cca. 1,5% din consum) se importă parțial de termocentralele Oradea și Halânga.

După 2012 se prognozează ca exportul de energie electrică să crească de la cca 3,5 TWh cât a fost în 2009 la cca. 15TWh astfel încât aceasta să depășească producția realizată prin utilizarea combustibililor lichizi și gazoși proveniți din import.

4. Dacă sindicatele au acces la raportul național despre import trimis în UE, sau la alte informații similare?

Acces

Da	
----	--

3. PARTE (STUDIU DE IMPACT): CARE POT FI CONSECINȚELE ÎNCHIDERII ÎN CONTINUARE A MINELOR; MANAGEMENTUL RESTRUCTURĂRII

a. Consecințele închiderii și restructurării minelor

1. Ce impact poate avea închiderea și restructurarea minelor asupra ocupării indirecte a forței de muncă (arătați, dacă este posibil și impactul la nivel local)

Impact asupra

ocupării directe a forței de muncă
 numărul estimativ al locurilor de muncă dispărute
 impact asupra ocupării indirecte a forței de muncă
 numărul estimat al locurilor de muncă dispărute

Da		
Cca. 104 000		
Da		
Cca. 315 000		

În perioada 1997 – 2009 sectorul minier din România a fost profund restructurat, prin sistarea activității în majoritatea minelor ineficiente precum și prin concentrarea pe perimetrele miniere cu rezerve importante și cu costuri acceptabile astfel încât numărul de personal angajat direct în activitatea de exploatare a fost redus de la cca 132.000 la cca 28.000. Evoluția personalului existent în exploatarea lignitului începând cu 1991 se prezintă în **Anexa 3**. Influențe negative s-au înregistrat într-o mai mare măsură la agenții economici care produc și realizează lucrări și servicii pentru activitatea de exploatare a cărbunelui. Acest fenomen urmând să se înregistreze și în perioada următoare.

2. Dacă există măsuri / inițiative de acompaniere legat de dispariția locurilor de muncă ?

Formare, formare continuă	Da		
Reconvertire			Puțin
Subvenție de stat		Nu	
Noi măsuri de politică industrială		Nu	
Prevederi bugetare aferente		Nu	
Folosirea fondurilor structurale ale UE			Puțin
Utilizarea fondului social european		Nu	
Diverse		Nu	

Deși prin programele de restructurare și acordurile cu factorii guvernamentali s-a convenit ca acestea să fie însoțite de programe în vederea creării de alternative economice pentru crearea de locuri de muncă, acestea nu s-au concretizat astfel încât în zonele miniere nivelul șomajului este cu mult peste media pe țară respectiv, un nivel de trai la nivelul sărăciei sau subzistenței.

3. Impactul asupra securității de aprovizionare ?

Impact asupra securității aprovizionării

Minim		
-------	--	--

Rezervele de cărbune și capacitățile de producție existente în condițiile în care se creează arderea cărbunelui conform tehnologiei solicitate la nivel european, pot asigura mixul de resurse energetice interne care să asigure securitatea furnizării de energie, cu disponibilități pentru export.

4. Impact asupra dependenței energetice ?

Se prevede creșterea importului

Da		
----	--	--

Dependența de import va crește în perioada următoare pentru gaze și țiței.

4. PARTE: ROLUL PARTENERILOR SOCIALI, COOPERAREA ȘI ACȚIUNILE LOR

a. Informare / consultare

1. Dacă se practică informarea și consultarea partenerilor sociali?

Informații la timp	Da		
Experți / consilieri		Nu	
Dezbatere înainte de decizii	Da		
Participare la luarea hotărârilor / la elaborarea scenariilor	Da		
participare într-un cadru definit / la determinarea agendei	Da		
Alte forme	Da		

Partenerii sociali participă la elaborarea și implementarea programelor de restructurare a unităților miniere precum și a altor decizii care influențează salariații.

2. În ce context / la ce nivel are loc consultația ?

Dialog social tripartit	Da		
Dialog social bipartit	Da		
Dialog social la nivelul întreprinderii	Da		
Inițiativa partenerilor sociali	Da		
Acord între partenerii sociali	Da		
Acorduri cu statul	Da		
Diverse		Nu	

În funcție de gradul de reprezentare al partenerilor sociali, aceștia au acces la datele și informațiile care sunt necesare cunoașterii situațiilor care influențează activitatea, drepturile membrilor de sindicat și siguranța locurilor de muncă pentru a putea acționa în funcție de pârghiile legale de care dispune pentru respectarea acordurilor convenite cu administrația, patronatele, guvernul.

b. Cooperare

1. Dacă se ia în considerație poziția partenerilor sociali ?

Se ia în considerație	Da		
-----------------------	----	--	--

În decursul timpului, având în vedere starea de fapt, au fost situații când opiniile partenerilor sociali nu au fost luate în considerare soldându-se cu conflicte de muncă dar acestea au avut un caracter ocazional întrucât prin dialog și consultanță s-au găsit soluții însușite de părți, astfel încât activitatea să se desfășoare în condiții de normalitate.

Această stare de fapt este demonstrată de faptul că partenerii sociali au conștientizat de-a lungul timpului necesitatea derulării unor programe de restructurare la nivelul fiecărui agent economic din domeniul minier fiind semnatari ale acestora care au generat reducerea unui număr mare de locuri de muncă.

2. Dacă participă la luarea hotărârilor ?

Participare la luarea hotărârilor

Da		
----	--	--

La nivelul microeconomic, partenerii sociali participă la elaborarea contractelor colective de muncă, regulamentelor interne ale organizațiilor, regulamentelor de organizare și funcționare ale acestora și funcționează principiul co – deciziei. La nivel macroeconomic acest principiu de multe ori se realizează numai din punct de vedere formal.

3. Dacă partenerii sociali sunt implicați în gestionarea fondurilor de restructurare ? (dacă se folosește un sistem 'paritar')

Participare la gestionarea acestor fonduri

	Nu	
--	----	--

Partenerii sociali au participat la elaborarea și implementarea programelor de restructurare în limita atribuțiilor și competențelor sale dar fără să aibă în administrare fonduri.

4. Dacă se negociază un acord concret, pe ce teme?

Formare, formare continuă

Reconvertire

Plăți compensatorii

Timp de lucru prescurtat

Sisteme de pensionare

Diverse

Da		
	Nu	
Da		
Da		
Da		
Da		

În cazul restructurării sectorului minier, partenerii sociali au negociat cu factorii guvernamentali, un set de măsuri pentru atenuarea impactului social al proceselor de restructurare și reorganizare, pentru protecția socială a persoanelor concediate și totodată pentru determinarea acceptării postdisponibilizare a unor activități necesare închiderii și conservării minelor reglementată prin OUG (116/ 2006 modificată) precum și cu administrațiile agenților economici, măsuri care au fost cuprinse în programele de restructurare. Deși prin programele de restructurare și acordurile cu factorii guvernamentali s-a convenit ca acestea să fie însoțite de programe în vederea creării de alternative economice pentru crearea de locuri de muncă, acestea nu s-au concretizat astfel încât în zonele miniere nivelul șomajului este cu mult peste media pe țară, respectiv un nivel de trai la nivelul sărăciei sau subzistenței.

c. Activitatea partenerilor sociali

1. Cu ce instituții / structuri cooperează partenerii sociali ?

Legăturile și relațiile cu administrația națională, regională și locală se realizează prin intermediul structurilor organizatorice ce sunt realizate, respectiv organizații sindicale, federații, confederații și uniuni. La fiecare nivel de reprezentare administrativă îi corespunde un nivel de reprezentare a partenerilor sociali.

2. Exemple actuale de bună cooperare, sau, din trecutul apropiat ?

Partenerii sociali au fost permanent racordați la realitățile și problemele cu care s-a confruntat și se confruntă sectorul minier, astfel încât în funcție de natura acestora au fost analizate cu reprezentanții Guvernului (în multe cazuri ca și reprezentant al Patronatului în calitate de acționar unic) și concretizate în mai multe protocoale astfel:

- Protocolul încheiat între Guvernul României, Centrala Națională Confederativă a sindicatelor miniere din România și Confederația Sindicatelor miniere din România din anul 1997;
- Protocolul încheiat între Ministerul Industriei și Comerțului și Centrala Națională Confederativă a Sindicatelor Miniere din România – anul 1998;
- Protocolul încheiat între Ministerul Industriei și Comerțului și Centrala Confederativă a Sindicatelor Miniere din România – anul 1998;
- Protocolul încheiat între Ministerul Industriei și Resurselor și Centrala Națională Confederativă a Sindicatelor Miniere din România privind adoptarea și aplicarea programului economic de reformă și dezvoltare a industriei miniere – anul 2001;
- Protocol încheiat între Ministerul Economiei și Comerțului și Centrala Națională Minieră din România – anul 2004;
- Protocolul încheiat în 07.09.2004 între Ministerul Economiei și Comerțului (acordare masă caldă);
- Protocol privind aplicarea unor măsuri prevăzute în strategia industriei miniere pentru anul 2006 (încheiat în 22.11.2005);
- Protocol încheiat în 24.05.2007 între Ministerul Economiei și Finanțelor și ai Federației Naționale Mine Energie privind problemele FNME;
- Protocol încheiat în 12.02.2007 între Ministerul Economiei și Finanțelor și ai Federației Naționale Mine Energie privind problemele FNME;
- Protocolul încheiat în 15.07.2008 între Guvernul României și FNME în 16.07.2008 privind Politica economică a Guvernului României, importanța strategică și de siguranță națională a resurselor energetice și strategia energetică a U.E.
- Protocol încheiat în 14.03.2009 între reprezentanții statului la societățile energetice și miniere din Bazinul Olteniei și FNME
- Protocol încheiat în 26.11.2009 între Partidul Democrat liberal și FNME

Acestea au cuprins o serie de angajamente ale reprezentanților Guvernului privind:

- promovarea unor acte normative care să reglementeze activitatea în domeniul minier (Ex. Legea Minelor, Legea zonelor defavorizate, Disponibilizarea salariaților din industria minieră și geologiei (**OUG 22/1997**), Protecția socială acordată persoanelor disponibilizate prin concedieri colective (**OUG 116/2006**), Stabilirea condițiilor de pensionare a lucrătorilor care își desfășoară activitatea în minierit, etc.)
- elaborarea strategiilor în domeniul energiei;
- înființarea Comisiei Tripartite pentru minierit;
- înființarea Agenției Naționale pentru Dezvoltare și Implementarea Programelor de Reconstrucție a Zonelor Miniere;
- măsuri punctuale privind depășirea unor situații ce se înregistrează la nivelul agenților economici generate de blocajul financiar, cererea de cărbune, nerespectarea de către administrație a drepturilor convenite prin Contractele Colective de Muncă.

3. Exemple de bune practici din țara Dvs.?

În caz afirmativ prezentați pe scurt :

Așa cum s-a prezentat la punctul precedent prin dialogul purtat s-a reușit adoptarea unor acte normative precum și găsirea unor soluții la problemele punctuale ridicate de partenerii sociali reprezentanților Guvernului (care au avut și în multe cazuri calitatea de patron), dar au existat situații în care acestea s-au reglementat cu întârziere sau care nu au fost încă soluționate, fapt care au creat și creează disfuncționalități în activitatea societăților.

5. PARTE: DIALOG SOCIAL: CALITATEA SA – ROLUL / LOCUL SINDICATELOR

a. Structura de dialog social

Pentru Polonia și România cu referință la raportul Fundației Dublin - și la studiul din 2004/2005 ,

1. Prezentare pe scurt

Dialogul social este un proces de interacțiune continuă între partenerii sociali cu scopul de a ajunge la înțelegeri în ceea ce privește controlul anumitor variabile economice și sociale atât la nivelul macroeconomic cât și microeconomic.

A fost adoptată legislația în vederea alinierii la acquis-ul UE astfel:

- Legea 109 / 1997 modificată privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social care este instituție publică de interes național tripartidă autonomă constituită în scopul realizării dialogului social la nivel național dintre patronat, sindicate și guvern și a climatului de stabilitate și pace socială. Acesta are rol consultativ în stabilirea strategiilor și politicilor economice și sociale în aplanarea stărilor conflictuale la nivel de ramură sau la nivel național apărute între partenerii sociali precum și în realizarea, promovarea și

dezvoltarea dialogului social și al solidarității sociale.

- HG 369/2009 privind constituirea și funcționarea comisiilor de dialog social la nivelul administrației centrale și la nivel teritorial. Activitatea comisiilor de dialog social are un caracter consultativ și vizează în special următoarele:

a) asigurarea unor relații de parteneriat social între administrație, patronat, sindicate ca să permită o informare reciprocă permanentă asupra problemelor care sunt de domeniul de interes al administrației sau al partenerilor sociali, în vederea asigurării unui climat de pace și stabilitate socială;

b) consultarea obligatorie a partenerilor sociali asupra inițiativelor legislative sau de altă natură cu caracter economico-social;

c) alte probleme din sfera de activitate a administrației publice centrale sau din județe asupra cărora partenerii sociali convin să discute.

2. Reprezentativitate

Din comisiile de dialog social organizate la nivelul ministerelor și la nivel teritorial fac parte reprezentanți ai sindicatelor numiți de confederațiile sindicale reprezentative la nivel național și sunt organizate 5 confederații astfel: BNS, Cartel Alfa, CNSLR Frăția, CNS Meridian, CSDR.

Sindicatul organizat în domeniul exploatarea cărbunelui și energiei sunt afiliate în marea majoritate confederației Cartel Alfa, semnatarea a contractului colectiv de muncă unic încheiat la nivelul național valabil pentru perioada 2007-2010.

La nivel sectorial respectiv pentru ramura industriei miniere și geologiei în anul 2008 s-a încheiat contractul colectiv de muncă unic pentru ramura industriei miniere și geologiei valabil pentru perioada 2008-2012. Semnatarii acestui contract înregistrat la Ministerul Muncii sub numărul 66/februarie 2008 au fost din partea patronatului organizația patronală PATROMIN care reprezintă societățile comerciale cu capital de stat și privat afiliate acesteia și care însumează circa 29.500 salariați respectiv organizațiile sindicale miniere reprezentative din care ponderea cea mai mare o reprezintă Federația Națională Mine Energie care reprezintă circa 21.500 salariați din minerit, geologie și energie.

PATROMIN este afiliată organizației patronale organizată la nivel național, Confederația Angajatorilor din Industrie, Servicii și Comerț (CPISC) și la nivel european la Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului

FNME este organizație reprezentativă în ramura industriei miniere și geologiei, conform sentinței civile nr. 24 din 26.11.2007 din Dosarul nr. 34168 / 3 / 2007 a Tribunalului Municipal București, conform Legii nr. 130 / 1996 art.17 (b).

FNME este organizată în uniuni:

- USM Oltenia – 33 sindicate cu 15.772 număr de sindicalisti
- USM Energie Jilt Turceni - 5 sindicate cu 2060 număr de sindicalisti
- US din Uraniu – 6 sindicate cu 1388 număr de sindicalisti
- Sindicate din sare, nemetalifere, metalifere, balastiere, etc – 18 sindicate cu 1200 număr de sindicalisti (organizate în uniuni mici sau neorganizate în uniuni)

Sindicate mari:

- Sindicatul CNE Cernavoda – 779 număr de sindicalisti

FNME este membru fondator al CNS Cartel Alfa, fiind afiliata in 1990.
FNME este afiliata totodata la Federatia Europeana din Mine, Chimie si Energie si la Federatia Internationala din Mine, Chimie si Energie.
Salariatii care lucreaza in exploatarea huilei sunt organizati si reprezentati de urmatoarele organizatii sindicale :

- Liga Sindicatelor Miniere Valea Jiului - 7044 membrii
- Federatia Sindicatelor Valaea Jiului - 434 membrii
- Centrala Meridian - 2769 membrii

3. Eficiență

Dialogul social cu partenerii sociali precum și antrenarea acestora în procesul de dezvoltare socio-economica reprezintă instrumente și obiective strategice pentru guvernarea oricărei societăți democratice. Raporturile dintre instituțiile statului și partenerii sociali precum și între aceștia se reflectă în **dezbateri, informări, consultări, negocieri, acorduri și acțiuni comune**. Organizațiile reprezentative ale diferitelor grupuri de interese economico-sociale pot astfel informa membrii lor asupra deciziilor care îi afectează, le pot influența sau pot participa la implementarea lor. Aceste raporturi conduc la o îmbunătățire și o stabilitate a cadrului legislativ, la creșterea responsabilității actorilor sociali vis-à-vis de îmbunătățirea condițiilor de viață a salariaților, la creșterea competitivității agenților economici, la respectarea drepturilor și a valorilor naționale și europene. Partenerii sociali ar trebui să participe în mod direct la implementarea strategiilor și politicilor sociale, prin co-participarea la gestionarea diferitelor instituții cu responsabilități în acest domeniu, astfel încât responsabilitățile pentru atingerea obiectivelor sunt împărțite, iar consensul ar deveni instrument de gestiune al politicilor sociale, dar în România acest aspect încă nu s-a încetățenit.

De multe ori dialogul social se desfasoară în mod formal la toate nivelele.

Dialogul social se desfasoara nefiresc între Guvern / sindicate / patronate.

F.N.M.E. militeaza si promoveaza cogestiunea si parteneriatul dintre administratie si sindicate.

Guvernul ar trebui sa aiba numai rolul de arbitru între patronat si sindicate.

4. Polonia si Romania: raportul 2004 / 2005 denota lipsuri functionale: care este situatia acum?

Fata de raportul Polonia – Romania 2004-2005, se desprind urmatoarele:

- la nivelul ramurii miniere sunt reprezentati majoritatea salariatilor, fapt demonstrat si de catre incheierea contractului colectiv de munca unic la nivelul ramurii mine, energie, geologie, valabil pentru perioada 2008-2012. Semnatarii acestui contract fiind reprezentativi pentru majoritatea salariatilor din ramura, reprezentarea este atat numerica cit si calitativa.
- Se mentine pe alocuri dialogul social formal si inefficient
- Resursele financiare asigura functionarea organizatiilor sindicale dar prin limitarea drastica a unor cheltuieli

- Persoanele angrenate in activitatea organizatiilor sindicale sunt suficiente ca numar crescind totodata gradul de calificare al acestora prin atragerea de noi persoane calificate cit si perfectionarea celor existente precum si prin atragerea de colaboratori externi
- Personalul existent in cadrul organizatiilor sindicale si-a dezvoltat capacitatea de intelegere si abilitatile de negociere.
- Organizatiile sindicale au un grad redus de fragmentare
- Se manifesta tendinta de intrare in activitatea politica a unor membrii de sindicat cu functii de conducere

Partenerii sociali din domeniul minier si energie sunt preocupati pentru adoptarea si implementarea legislatiei comunitare in Romania, de urmarirea aplicarii si respectarii acesteia de catre institutiile abilitate in acest sens si de catre agentii economici precum si de:

- de pastrarea locurilor de munca si de o salarizare buna
- de crearea de alternative economice si noi locuri de munca in zonele miniere
- de siguranta locurilor de munca precum si de conditii de munca pentru evitarea bolilor profesionale si a accidentelor
- de noi investitii si de modernizarea echipamentelor.

**PRESEDINTE F.N.M.E.,
MARIN CONDESCU**